

Ympäristövaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi uusiutuvan energian tuotannon ja energiaiinfrastruktuurihankkeiden lupamenettelyiden nopeuttamisesta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi uusiutuvan energian tuotannon ja energiaiinfrastruktuurihankkeiden lupamenettelyiden nopeuttamisesta (U 16/2026 vp): Asia on saapunut ympäristövaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöjohtaja Johanna Korpi, ympäristöministeriö
- erityisasiantuntija Suvi Borgström, ympäristöministeriö
- asiantuntija Pinja Laitinen, ympäristöministeriö
- johtava asiantuntija Outi Vilén, työ- ja elinkeinoministeriö
- johtava asiantuntija Heidi Lettojärvi, Energiateollisuus ry
- erityisasiantuntija Vesa Peltola, Suomen Kuntaliitto
- ohjelmajohtaja Bernt Nordman, WWF Suomi

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Suomen Luontopaneeli
- Suomen ilmastopaneeli
- Elinkeinoelämän keskusliitto ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Metsäbiotalouden tiedepaneeli

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Komissio julkisti 10.12.2025 ehdotuksen uusiutuvan energian direktiivin, sähkömarkkinadirektiivin ja kaasumarkkinadirektiivin muuttamisesta siltä osin, kun kyse on uusiutuvan energian tuotannon ja energiainfrastruktuurihankkeiden lupamenettelyiden nopeuttamisesta. Ehdotus on osa samana päivänä julkaistua eurooppalaista verkkopakettia.

Valtioneuvoston kanta

Uusiutuvan energian direktiivi

Valtioneuvosto voi pääosin tukea ehdotettuja muutoksia. Valtioneuvosto katsoo kuitenkin, että tietyiltä osin ehdotettuja muutoksia olisi vielä tarpeen harkita uudelleen tai täsmentää ehdotuksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Valtioneuvosto pitää yleisesti valitettavana, että ehdotuksesta puuttuu vaikutusten arviointi. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että uusiutuvan energian direktiivin muutokset rajautuisivat verkkopaketissa ehdotettuihin muutoksiin.

Valtioneuvosto korostaa tarvetta huomioida kansalliset erityispiirteet asianmukaisella tavalla jättämällä jäsenvaltioille riittävästi liikkumavaraa lupamenettelyjen kehittämiseen ja nopeuttamiseen (U 6/2023 vp, U 7/2023 vp). Sääntelyssä tulisi varmistaa ympäristön- ja luonnonsuojelun korkea taso ja johdonmukaisuus unionin muihin ympäristötoimiin ja ympäristötavoitteisiin sekä yleisön osallistumiseen nähden (U 6/2023 vp, U 7/2023 vp).

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota, että ehdotuksen tavoitteisiin tulisi pyrkiä ensisijaisesti lisäämättä hallinnollista taakkaa ja kustannuksia jäsenmaissa.

Valtioneuvosto näkee tarpeellisena selkeyttää luonto- ja lintudirektiivin vaatimusten huomioimista uusiutuvan energian direktiivin soveltamisalaan kuuluvissa hankkeissa. Valtioneuvosto kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että tavoitteen mukaiset muutokset olisi parempi tehdä lintu- ja luontodirektiiveihin osana toimia, joihin direktiivien stressitestin pohjalta mahdollisesti ryhdytään. Komissio on ilmoittanut lintu- ja luontodirektiivin stressitesteistä muun muassa tiedonannossaan COM(2025) 980 final.

Ympäristöllisiä menettelyitä koskevaa EU-sääntelyä kehitettäessä tulisi huolehtia EU-oikeudellisen järjestelmän toimivuudesta siten, että eri direktiivien välille ei synny niiden soveltamista ja toiminnanharjoittajan oikeusturvaa heikentäviä ristiriitatilanteita (U 59/2021 vp).

Valtioneuvosto pitää ongelmallisena, että ehdotus, erityisesti tarkasteltuna yhdessä samaan aikaan etenevien komission ympäristösääntelyä koskevien sujuvoittamishdotusten kanssa (ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi ympäristöarviointien nopeuttamisesta (COM(2025) 984 final) sekä ehdotus tarkastetuksi Euroopan laajuisia energiaverkkoja koskevaksi (TEN-E) asetukseksi COM(2025) 1006 final) vaikuttaisi johtavan ympäristö- ja

Valiokunnan lausunto YmVL 11/2026 vp

lupamenettelyjä koskevan EU-sääntelyn monimutkaistumiseen. Lupamenettelyjä koskevissa muutoksissa tulisi pyrkiä yhtenäiseen ja johdonmukaiseen sääntelykokonaisuuteen. Tähän tulee kiinnittää huomiota jatkovalmistelussa ja rajata poikkeussäännökset vain tavoitteiden kannalta välttämättömiin.

Jäsenvaltioiden toiminnan yhdenmukaistaminen ja ehdotuksen mukaiset muutokset viranomaisten toimintaan sekä lupamenettelyiden digitaalisen portaalin ja tietojärjestelmien kehittäminen aiheuttaisivat kustannuksia. Jäsenvaltioille tulisi varata riittävä aika portaalin toteuttamiselle. Digiasioinnin pakko ei saisi muodostua perustuslain yhdenvertaisuussäännöksen vastaiseksi.

Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti uusiutuvan energian hankkeiden hyötyjen jakamista lähiseudun asukkaille ja yhteisöille koskevaan ehdotukseen. Valtioneuvosto katsoo, että kyseisen ehdotuksen toimeenpanon ei tulisi olla pakollista jäsenvaltioille. Toissijaisena vaihtoehtona tulisi pyrkiä nostamaan hyödynjakovelvoitetta koskevaa 10 megawatin kapasiteettirajaa.

Valtioneuvosto katsoo, että ehdotukseen sisältyvän riippumattoman välittäjän nimeämisen ei tulisi olla pakollista jäsenvaltioille. Suomessa uusiutuvan energian hankkeiden sosiaalisen hyväksyttävyyden varmistamiseen on jo useita keinoja, kuten kiinteistöveroitus ja useat kuulemisvelvoitteet. Siten välittäjällä ei nähdä kansallisesti sellaista tarvetta, jonka vuoksi välittäjän tulisi olla pakollinen.

Valtioneuvosto huomauttaa, että hiljaiseen hyväksyntään tulee kiinnittää huomiota perustuslain näkökulmasta. Valtioneuvosto katsoo, että ensisijaisesti hiljainen hyväksyntä olisi pyrittävä poistamaan ehdotuksesta tai tavoiteltava muotoa, jossa jäsenvaltiot voivat itse päättää sen käyttöönotosta. Valtioneuvosto pitää hyvänä, että hiljainen hyväksyntä ei koskisi ympäristöllisiä lupia.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että direktiiviehdotuksessa esitetyt lupamenettelyjen sujuvoittamiseen liittyvät säännökset eivät rajoittaisi kuntien toimivaltaa päättää alueidenkäytöstä alueellaan. Ehdotuksen vaikutuksia kansalliseen alueidenkäytön suunnitteluun tulee yhä pyrkiä selkeyttämään.

Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti ehdotukseen pienten enintään 800 watin aurinkosähköjärjestelmien asentamiseen liittyvien esteiden poistamisesta. Kyseisiin järjestelmien asentamiseen liittyy sähköturvallisuuteen ja rakennusten julkisivuihin liittyviä näkökohtia, jotka tulee huomioida sääntelyssä. Näin pienet aurinkosähköjärjestelmät eivät ole Suomessa yleisiä ja niiden mahdolliset vaikutukset on tarpeen selvittää.

Valtioneuvosto katsoo, että uusiutuvan energian direktiivin 16c artiklaan ehdotetun tiettyjen tuulivoimalamuutoshankkeiden ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamista koskevan poikkeuksen osalta tulisi pyrkiä varmistamaan, että hankkeiden mahdolliset todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset tulevat huomioonotetuksi. Valtioneuvosto katsoo, ettei voida poissulkea mahdollisuutta, että artiklassa tarkoitetuilla hankkeilla ja siten kyseisellä poikkeuksella olisi merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Valiokunnan lausunto YmVL 11/2026 vp

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota, ettei 16h(3) ja 16i(3) artiklojen mukaisten erillisten energiavarasto- ja latausasemahankkeiden osalta voida ennalta varmuudella sulkea pois niiden ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarvetta. Valtioneuvosto katsoo, että artiklakohdissa esitetyt määräajat lupamenettelylle vaikuttavat lyhyiltä, jos kyseinen hanke vaatii myös ympäristövaikutusten arviointimenettelyn, joka tulisi lukea määräaikojen piiriin. Valtioneuvosto pitää tärkeänä pidennyksiä määräaikoihin niissä tilanteissa, joissa hankkeet vaativat ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamista.

Valtioneuvosto katsoo, että sääntelyssä olisi pyrittävä siihen, että jäsenvaltioiden menettelyautonomia varmistetaan YVA-direktiivin 2(2) artiklan mukaisesti.

Sähkömarkkinadirektiivi

Valtioneuvosto ei kannata poikkeuksia YVA-direktiivin liitteeseen I, sillä kyseessä olevassa liitteessä nimetyt hankkeet on EU-tasolla määritelty sellaisiksi, joilla lähtökohtaisesti aina todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. Näin ollen muutosehdotus poikkeaisi YVA-direktiivin systematiikasta. Valtioneuvosto katsoo, että ensisijaisesti ehdotuksesta tulisi poistaa YVA-direktiivin liitteen I soveltamista koskevat muutosehdotukset.

Valtioneuvosto katsoo, että pidennykset ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskeviin määräaikoihin ovat kannatettavia. Lähtökohtaisesti ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn liittyvien määräaikojen osalta pitäisi pyrkiä kansallista YVA-lainsäädäntöä vastaaviin määräaikoihin.

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että ehdotuksessa huomioidaan YVA-direktiivin 7 artiklan mukaiset velvoitteet ja niiden noudattaminen.

Valtioneuvosto katsoo, että sähkömarkkinadirektiiviin ehdotetut muutokset ja lisäykset ovat edellä mainittuja YVA-direktiiviin liittyviä ehdotuksia lukuun ottamatta pääsääntöisesti kannatettavia.

Valtioneuvosto kannattaa määräaikojen asettamista sähköverkon infrastruktuuriin liittyville lupamenettelyille, mutta niiden soveltamisessa olisi hyvä olla joustoa. Kolmen kuukauden määräaika lisäaineiston pyytämiseksi puutteellisiin hakemuksiin voi joissain tapauksissa olla melko niukka ja voisi olla myös pidempi.

Valtioneuvosto kannattaa periaatetta, jossa sähköverkkoinfrastruktuuria koskevien lupamenettelyjen yhteydessä tehtävissä tapauskohtaisissa arvioinneissa, kun tasapainotetaan oikeudellisia etuja, siirto- tai jakelujärjestelmän infrastruktuurin suunnittelun, rakentamisen ja käytön oletetaan olevan yleisen edun kannalta ensisijaisia.

Valtioneuvosto katsoo, että siirto- ja jakeluverkonhaltijoille perustettavan, ohjeistusta antavan ja lupamenettelyjä helpottavan yhteyspisteen tulisi ennemmin olla vapaaehtoinen. Luvanhakijoilla on jo nykyisin mahdollisuus saada eri viranomaisilta kattavasti ohjeistusta kaikkiin lupamenettelyn eri vaiheisiin ja siten ei nähdä tarvetta, että yhteyspisteen perustamisen tulisi olla pakollinen.

Valiokunnan lausunto YmVL 11/2026 vp

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että siirtoverkonhaltijan kymmenvuotinen verkon kehittämissuunnitelman tulee olla yhdenmukainen integroidun kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman sekä sen päivitysten kanssa. Liittyen komission rooliin energiainfrastruktuurin suunnittelussa valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti komission toimivallan lisäämiseen EU-laajuisten energiaverkkojen kehittämisessä. Jäsenvaltioiden vaikutusmahdollisuudet ja prosessien läpinäkyvyys tulisi varmistaa.

Kaasumarkkinadirektiivi

Valtioneuvosto katsoo, että kaasumarkkinadirektiiviin ehdotetut muutokset ja lisäykset ovat pääsääntöisesti kannatettavia.

Valtioneuvosto kannattaa määräajan asettamista lupamenettelyyn tilanteessa, jossa toimivaltaiset kansalliset viranomaiset pyytävät hankkeen toteuttajalta tarvittavat puuttuvat aineistot. Nyt ehdotettu kolmen kuukauden määräaika voi joissain tapauksissa olla niukka ja myös pidempi määräaika voisi olla mahdollinen.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Tausta

Komissio julkisti 10.12.2025 ehdotuksen uusiutuvan energian direktiivin, sähkömarkkinadirektiivin ja kaasumarkkinadirektiivin muuttamisesta siltä osin, kun kyse on uusiutuvan energian tuotannon ja energiainfrastruktuurihankkeiden lupamenettelyiden nopeuttamisesta. Ehdotus on osa samana päivänä julkaistua eurooppalaista verkkopakettia. Venäjän hyökkäyssota ja viimeaikaiset geopolittiset jännitteet ovat korostaneet Euroopan tarvetta vahvistaa energiaomavaraisuuttaan ja kilpailukykyään. Komissio katsoo, että vain uudistamalla eurooppalainen energiainfrastruktuuri, erityisesti sähköverkot, voidaan taata puhtaan, kohtuuhintaisen, Euroopassa tuotetun energian saatavuus.

Valiokunta yhtyen valtioneuvoston kantaan tukee lähtökohtaisesti uusiutuvan energian direktiiviin ehdotettuja muutoksia. Uusiutuvan energian ja erityisesti sähköistämisen kautta on mahdollista vähentää fossiilisen energian kulutusta ja vahvistaa omavaraisuutta. Ehdotus pyrkii tasapainoon velvoitteiden ja jäsenvaltioille tavoitteiden saavuttamiseksi jätetyn joustovaran välillä ottaen huomioon, että on välttämätöntä saavuttaa vuoden 2030 ilmasto- ja energiatavoitteet ja eurooppalaisessa ilmastolaissa asetettu ilmastoneutraaliustavoite sekä kiireellisesti vähentää unionin energiariippuvuutta ja alentaa energian hintoja. Verkkopaketin ympäristölainsäädäntöön liittyvät ehdotetut toimenpiteet kohdennetaan uusiutuvaa energiaa ja infrastruktuuria koskeviin hankkeisiin, ja ne ovat yhteensopivia ympäristöarviointien nopeuttamista ja virtaviivaistamista koskevassa asetusehdotuksessa esitettyjen yleisten yksinkertaistamistoimenpiteiden kanssa.

Ehdotuksen mukaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA) ja luontodirektiivin mukaista Natura-arviointia kevennetään olemassa olevan siirto- ja jakeluverkkoinfrastruktuurin kunnostamisen, nykyaikaistamisen tai tehostamisen ympäristövaikutusten osalta. Näiden osalta

Valiokunnan lausunto YmVL 11/2026 vp

hankkeet kyseisistä arvioinneista, mikäli toimenpiteet eivät edellytä lisätilan käyttöä ja että ne noudattavat alkuperäiselle laitokselle vahvistettuja soveltuvia ympäristönsuojelun lieventämistoimia. YVA ja Natura-arviointi rajoitetaan koskemaan muutoksen aiheuttamia vaikutuksia verrattuna alkuperäiseen hankkeeseen. Lisäksi tietyt pienet hankkeet kuten aurinkoenergialaitteiden ja samalla paikalla sijaitsevien energian varastointijärjestelmien asentaminen, joiden kokonaisteho on enintään 100 kilowattia, tulee vapauttaa kaikista lupaprosesseista. Komissio katsoo, että lupaviranomaisten resurssien puute sekä lupamenettelyjen digitalisoinnin ja tiedon saatavuuden puute ovat lupamenettelyjä hidastavia pullonkauloja. Digitalisaatio ja tekoälyominaisuuksien tarkoituksenmukainen käyttö ovat keskeisiä työkaluja, joilla nopeutetaan kaikkien osapuolten menettelyjä ja lisätään niiden tehokkuutta.

Valiokunta katsoo valtioneuvoston tavoin, että ehdotuksella on positiivisia ilmastovaikutuksia siltä osin, kun se nopeuttaa uusiutuvan energian tuotantohankkeiden toteutumista. On kuitenkin tärkeää, että sääntely jättää jäsenvaltioille riittävästi liikkumavaraa lupamenettelyjen kehittämiseen ja nopeuttamiseen, ja lupamenettelyjä koskevissa muutoksissa tulee pyrkiä johdonmukaiseen sääntelykokonaisuuteen. Joustamaton, pakottava sääntely voi myös lisätä tarpeettomasti hallinnollista taakkaa ja kustannuksia. Suomessa on tehty pitkäjänteistä työtä lupamenettelyjen sujuvoittamiseksi, eikä joustamattoman sääntelyn tulisi aiheuttaa tarvetta tarpeettomasti muuttaa sääntelyä.

Ehdotuksen merkittävimmät ympäristövaikutukset kohdistuvat valtioneuvoston kirjelmän mukaan todennäköisimmin luonnon monimuotoisuuteen ehdotuksen luonto- ja lintudirektiivejä koskevien poikkeuslupa- ja arviointimenettelyihin kohdistuvien kevennysten takia. Ehdotuksen muita mahdollisia ympäristövaikutuksia on tässä vaiheessa vaikea arvioida kokonaisuutena, sillä muutosehdotukset kohdistuvat useisiin eri menettelyihin ja muodostavat hajanaisen kokonaisuuden. Arviointia vaikeuttaa myös se, että komission ehdotukset Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi ympäristöarviointien nopeuttamisesta (YmVL 6/2026 vp — U 13/2026 vp) sekä ehdotus tarkastetuksi Euroopan laajuisia energiaverkkoja koskevaksi asetukseksi (YmVL x/2026 vp — U 15/2026 vp) etenevät samanaikaisesti, eikä ehdotusten yhteisvaikutuksista ole helppo muodostaa kokonaiskuvaa. Valiokunta katsoo valtioneuvoston tavoin, että kokonaisuutena ehdotuksen pitkän aikavälin ympäristövaikutukset jäävät epävarmoiksi, ja niiden arviointia vaikeuttavat sekä sääntelyn pirstaleisuus että yksittäisten hankkeiden yhteisvaikutusten puutteellinen ennakoitavuus.

Erittäin tärkeän yleisen edun mukainen hanke

Ehdotuksen artiklassa 16 f laajennetaan hankekategorioita, joiden osalta jäsenvaltioiden on varmistettava, että kunnes ilmastoneutraalisuus saavutetaan, lupamenettelyissä oletetaan hankkeiden olevan erittäin tärkeitä yleisen edun kannalta. Ehdotus laajentaa erittäin tärkeän yleisen edun mukaisuutta koskevan oletuksen koskemaan uusiutuvan energian tuotantolaitosten ohella myös koko siirto- ja jakeluverkkoinfrastruktuuria, erillisiä sähkövarastoja sekä latausinfrastruktuuria, mikä merkitsee huomattavaa laajennusta nykyiseen soveltamisalaan.

Valiokunta toteaa, että erittäin tärkeän yleisen edun mukaiseksi hankkeeksi nimeämisen hankekategorian laajentamisella ei ole suoria ympäristövaikutuksia, sillä nimeäminen on vain

Valiokunnan lausunto YmVL 11/2026 vp

yksi edellytyksistä olettaen hankkeen erittäin tärkeän yleisen edun mukaisuuden, mutta hankepoikkeamisten osalta kaikkien muidenkin laissa säädettyjen ehtojen tulee samanaikaisesti täyttyä. Näistä on säädetty vesienhoitolaissa ja luonnonsuojelulaissa. Valiokunta on korostanut tätä direktiivin täytäntöönpanoa koskevassa mietinnössään (YmVM 11/2024 vp — HE 175/2024 vp), ja sitä, että vesienhoitolain osalta hankekohtaisen poikkeuksen edellytykset perustuvat vesipuitedirektiiviin ja sisältyvät vesienhoitolakiin. Lupaviranomaisen on lupa-asiaassa tapauskohtaisesti arvioitava aina myös muiden poikkeamisen edellytysten täyttymistä. Lisäksi valiokunta painottaa, että 20 c §:ää ei voida soveltaa itsenäisesti, vaan sitä koskeva asia käsitellään aina lupa-asian yhteydessä ympäristönsuojelulain 49 a §:n ja vesilain 3 luvun 4 a §:n nojalla.

Vesienhoitolain 20 c §:n 2 momentin mukaan poikkeaminen edellyttää, että kaikki seuraavat ehdot täyttyvät: 1) kaikki käytännössä mahdolliset toimenpiteet toteutetaan hankkeesta tai toiminnasta vesimuodostuman tilaan kohdistuvan haittavaikutuksen vähentämiseksi; 2) uusi hanke tai toiminta on yleisen edun kannalta erittäin tärkeä tai uuden hankkeen tai toiminnan vaikutukset ihmisten terveydelle, ihmisten turvallisuuden ylläpitämiselle tai kestäväälle kehitykselle tuomat hyödyt ylittävät 20 a ja 20 b §:ssä säädettyjen tavoitteiden saavuttamisesta ympäristölle ja yhteiskunnalle koituvat hyödyt; 3) kyseisten vesimuodostuman muutosten tuomia hyötyjä ei voida teknisen toteuttamiskelpoisuuden tai kohtuuttomien kustannusten vuoksi saavuttaa muilla ympäristön kannalta merkittävästi paremmilla keinoilla; sekä 4) se ei pysyvästi estä tai vaaranna ympäristötavoitteiden saavuttamista muissa saman vesienhoitoalueen vesimuodostumissa tai ole ristiriidassa muualla ympäristölainsäädännössä asetettujen vaatimusten tai tavoitteiden kanssa.

Luonnonsuojelulain osalta vastaava sääntely sisällytettiin lakiin pysyvästi 1.7.2024. Valiokunta totesi mietinnössään (YmVM 3/2024 vp — HE 41/2024 vp), että erittäin tärkeän yleisen edun mukaisuus eli ehdotettavat muutokset lain 39 ja 83 §:ään eivät siten lievennä poikkeusedellytyksiä nykyisestä siltä osin, että poikkeus edelleen voitaisiin myöntää vain, mikäli ei ole muuta tyydyttävää ratkaisua hankkeen tavoitteen saavuttamiseksi. Lajirauhoituksen osalta poikkeus ei myöskään saa johtaa lajin suojelutilanteen heikkenemiseen. Natura 2000 -verkoston suojelusta poikkeamisen edellytyksenä lisäksi on edelleen, että hankkeen tai suunnitelman toteuttamiseen on pakottava syy ja verkoston yhtenäisyydelle aiheutuva haitta on korvaettava. Valiokunta toteaa, että direktiivin 16 f artiklaa vastaava säännös sisältyi jo tilapäisesti 30.12.2022- 30.6.2024 uusiutuvan energian nopeuttamisasetuksen 3 artiklaan. Tilapäiseen asetukseen sisältyvää erittäin tärkeän yleisen edun säännöstä ei ole ollut tarvetta soveltaa yhtään kertaa poikettaessa luonnonsuojelulain lajirauhoitus- tai elinympäristöjen suojelua koskevista säännöksistä. Myöskään yhtään hakemusta Natura 2000 -verkoston suojelusta poikkeamiseksi ei tehty valtioneuvostolle. Vastaava määritelmä sisältyy myös 23.5.2024 voimaan tulleeseen kriittisiä raaka-aineita koskevan asetuksen 10 artiklaan. Sen mukaan unionissa toteutettavien kriittisten raaka-aineiden strategisten hankkeiden voidaan katsoa olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia, sillä edellytyksellä, että kaikki kulloinkin kyseessä olevat, muun muassa luonto- ja lintudirektiivissä säädetty edellytykset täyttyvät.

Valiokunnan lausunto YmVL 11/2026 vp

Vapautukset lupavelvollisuudesta ja määräajat

Ehdotuksen 16 i artiklan mukaan jäsenvaltiot eivät saa edellyttää mitään hallinnollisia lupia, mukaan lukien ympäristöön liittyviä lupia, lukuun ottamatta verkkoon liittämistä koskevia lupia, sellaisten aurinkoenergialaitteiden ja samalla paikalla sijaitsevien energiavarastojen asentamiseksi, joiden kokonaisteho on enintään 100 kilowattia. Kohtaa ei kuitenkaan saa soveltaa Natura 2000 -alueilla eikä muilla kansallisiin suojelujärjestelmiin kuuluvilla alueilla, eikä kulttuuriperintöä tai historiallista perintöä suojelevilla alueilla. Näiden asentaminen ei myöskään edellytä erillistä ympäristövaikutusten arviointia. Latausasemien lupamenettelyn keston ei tule olla yli kuutta kuukautta, kun kyseessä on yli 100 kilowatin tehoiset järjestelmät. Aikaraja kattaa tarvittaessa myös ympäristöarvioinnit.

Ehdotuksen 16 d artiklan mukaan jäsenvaltioiden tulee myös poistaa esteet, jotka liittyvät pienten pistokkeella kytkettävien enintään 800 kilowatin tehoisten aurinkosähköjärjestelmien asentamiseen rakennuksiin. Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti ehdotukseen pienten enintään 800 watin aurinkosähköjärjestelmien asentamiseen liittyvien esteiden poistamisesta. Kyseisiin järjestelmien asentamiseen liittyy sähköturvallisuuteen ja rakennusten julkisivuihin liittyviä näkökohtia, jotka tulee huomioida sääntelyssä.

Ehdotetun 16 h artiklan mukaan jäsenvaltiot eivät voi edellyttää mitään hallinnollisia lupia, mukaan lukien ympäristölupia, lukuun ottamatta verkkoon liittämistä koskevia lupia, sellaisten erillisten energiavarastojen (pois lukien vetyvarastot) asentamiseksi, joiden kokonaisteho on enintään 100 kilowattia. Näiden varastointijärjestelmien asentaminen ei myöskään edellytä erillistä YVA-menettelyä. Jäsenvaltioiden tulee kuitenkin rajata soveltamisen ulkopuolelle Natura 2000 -alueet, muut kansallisiin suojelujärjestelmiin kuuluvat alueet sekä kulttuuri- tai historiallista perintöä suojelevat alueet.

Ehdotetussa 16 h artiklassa säädetään kokonaisteholtaan yli 100 kilowatin erillisten energiavarastojen (pois lukien vetyvarastot) lupamenettelyille kuuden kuukauden määräaika ja pumppuvoimalaitosten lupamenettelyille kahden vuoden määräaika. Aikarajat kattavat tarvittaessa myös ympäristöarvioinnit.

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota, ettei 16 h (3) ja 16 i (3) artiklojen mukaisten erillisten energiavarasto- ja latausasemahankkeiden osalta voida ennalta varmuudella sulkea pois niiden ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarvetta. Näille yli 100 kilowatin hankkeiden lupamenettelylle asetetaan ehdotuksessa määräaika, mutta ei esitetä vapautusta YVA-menettelystä. Kokonaiskapasiteetiltaan yli 100 kilowatin suuruiset hankkeet saattavat vaatia YVA-menettelyn soveltamista. Valtioneuvosto katsoo, että artiklakohdissa esitetyt määräajat lupamenettelylle vaikuttavat lyhyiltä, jos kyseinen hanke vaatii myös YVA-menettelyn, joka tulisi lukea määräaikojen piiriin.

Valtioneuvosto katsoo, että sääntelyssä olisi pyrittävä siihen, että jäsenvaltioiden menettelyautonomia varmistetaan YVA-direktiivin 2(2) artiklan mukaisesti. Valtioneuvoston kirjelmässä tunnistetaan mahdollinen tarve tehdä YVA-lakiin ja uusiutuvan energian lupamenettelylakiin muutoksia ainakin liittyen ehdotettuihin vapautuksiin YVA-menettelystä ja nopean kehittämisen alueisiin liittyvästä seulonnasta. Lisäksi olisi tarpeen laajentaa sen

Valiokunnan lausunto YmVL 11/2026 vp

säännöksen soveltamisalaa, jonka perusteella tiettyjen hankkeiden YVA-menettely tulee rajata koskemaan hankkeen muutoksen vaikutuksia alkuperäiseen hankkeeseen verrattuna. Vastaavasta säädetään tiettyjen uusiutuvan energian voimalaitosten hankkeiden osalta uusiutuvan energian lupamenettelylain 17 a §:ssä. Valtioneuvoston käsityksen mukaan muutoshankkeiden vaikutustenarviointi rajataan jo nykyisessä YVA-lain soveltamiskäytännössä koskemaan muutoksen vaikutuksia.

Valiokunta katsoo valtioneuvoston tavoin, että ehdotuksesta ei käy selväksi, miten YVA-menettely suhteutuu lupamenettelylle asetettuihin määräaikoihin. Mikäli mahdollinen arviointimenettely on luettava määräaikaan mukaan, lyhentää tämä vastaavasti lupamenettelylle jäävää aikaa. Suomessa YVA on erillinen menettely, kun useissa EU-maissa se on yhdistetty lupamenettelyyn. Lyhyet määräajat voivat lisätä viranomaisen resurssitarvetta. Valiokunta toteaa, että jäsenvaltio saa valita haluamansa menettelymallin (menettelyautonomia) YVA-direktiivin täytäntöönpanemiseksi. Vaikka jäsenvaltio voi säilyttää YVAn erillisenä, komissio kuitenkin pyrkii siihen, että YVA olisi mahdollisimman laajasti yhdistettävä muihin lupamenettelyihin menettelyjen sujuvuuden edistämiseksi. Riittävä jousto määräaikojen suhteen on tavoiteltavaa. Jos arviointimenettely on luettava määräaikaan, Suomessa tulee valmistautua tarkastelemaan YVA-menettelyn yhdistämistä ympäristölupamenettelyyn.

Verkkoliittymishuvat

Ehdotuksen 17 artiklan mukaan verkkoliityntä lupaa koskevien menettelyiden osalta jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että ne eivät ylitä yhden tai kolmen kuukauden määräaikoja. Valiokunta toteaa, että verkkoliittymislupia koskevat aikataulut voivat joissain tapauksissa olla käytännön tarpeiden kannalta melko jäykkiä ja ne voisivat olla myös pidempiä.

Hiljainen hyväksyntä

Komissio ehdottaa niin sanotun hiljaisen hyväksynnän periaatteen sisällyttämistä lupamenettelyihin. Esimerkiksi nopean kehittämisen alueiden ulkopuolella toteutettavien uusiutuvan energian hankkeiden lupahakemukset katsotaan sen mukaan hyväksytyiksi, jos hakemuksia ei ole käsitelty uusiutuvan energian direktiivissä säädetyissä aikarajoissa. Kirjelmässä todetaan, että ehdotuksen mukainen hiljainen hyväksyntä vaikuttaa olevan ongelmallinen perustuslain 21 §:n osalta muun muassa muutoksenhakukeinojen käyttämisen näkökulmasta. Valiokunta yhtyy huoleen menettelyn ongelmallisuudesta todeten kuitenkin, että kun Suomessa ei tällaista periaatetta ole, on selvää, ettei sitä sovelleta, joten kansallisesti ehdotus ei aiheuta toimia.

EU:n rajattu toimivalta maankäyttöasioissa

Artiklan 16 c mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että uusiutuvan energian voimalaitoksen sijaintipaikan maankäyttötatukseen muuttuminen ei estä laitoksen päivittämistä. Vastaavasti artiklan 16 j mukaan, jos uusiutuvaa energiaa koskevien hankkeiden asennuspaikan maankäyttötatus muuttuu, jäsenvaltioiden on varmistettava, että näiden hankkeiden toiminta ja hybridisaatio voidaan edelleen toteuttaa. Valiokunta toteaa, että ehdotettujen artiklojen suhde kaavoitukseen on epäselvä. Tämän vuoksi on vaikeaa arvioida artiklan vaikutuksia kunnalliseen

Valiokunnan lausunto YmVL 11/2026 vp

itsehallintoon, jonka olennainen osa kaavoitus on. On kuitenkin selvää, että SEUT 192(2) artiklan mukaan maankäyttöön liittyvä sääntely edellyttää neuvostolta yksimielisyyttä ja siten erityistä lainsäätämisyjärjestystä. Komission esittämää arviota tavallisesta säätämisyjärjestyksestä määränemispäätöksellä voidaan siten pitää perusteltuna vain, mikäli ehdotuksella ei ole vaikutuksia kaavoitukseen.

Valiokunta pitää valtioneuvoston tavoin tärkeänä, että direktiiviehdotuksessa esitetyt lupamenettelyjen sujuvoittamiseen liittyvät säännökset eivät rajoita kuntien toimivaltaa päättää alueidenkäytöstä alueellaan. Ehdotuksen vaikutuksia kansalliseen alueidenkäytön suunnitteluun tulee yhä pyrkiä selkeyttämään.

Hyötyjen jakaminen

Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden tulisi ottaa käyttöön keinoja, joilla osa kapasiteetiltaan yli 10 megawatin uusiutuvan energian hankkeiden hyödyistä siirretään suoraan tai epäsuorasti hankkeiden lähialueen asukkaille ja yhteisöille. Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti uusiutuvan energian hankkeiden hyötyjen jakamista lähiseudun asukkaille ja yhteisöille koskevaan ehdotukseen. Valtioneuvosto katsoo, että kyseisen ehdotuksen toimeenpanon ei tulisi olla pakollista jäsenvaltioille. Toissijaisena vaihtoehtona tulisi pyrkiä nostamaan hyödynjakovelvoitetta koskevaa 10 megawatin kapasiteettirajaa.

Valiokunta pitää hyvänä lähtökohtaisesti sitä, että alue, jolle tuulivoimaa sijoitetaan, hyötyy siitä rahallisesti tavalla tai toisella. Valiokunta toteaa, että Suomen järjestelmä perustuu jo nyt hyötyjen jakamiseen eli kuntien kiinteistöverotuottoihin tuulivoimasta maanvuokrasopimuksiin yksityisten maanomistajien ja hanketoimijoiden välillä. Useissa EU-maissa on kuitenkin käytössä yhteisösähköosuuksia, lakisääteisiä kompensatioita ja pakollisia paikallisia rahastoja. Suomessa tuulivoimakkehitys on ollut hyvin markkinaohjautunutta, eikä valtio ole luonut erillistä yhteisöhyvitysmallia. Valiokunta katsoo valtioneuvoston tavoin, että hyötyjen jakamisen teknisen mallin tulee olla jäsenvaltion päätettävissä.

Välittäjä

Direktiiviehdotuksen mukaan jäsenvaltion velvollisuus on nimetä riippumaton välittäjä edistämään vuoropuhelua hankesuunnittelijan ja yleisön välillä suuremmissa kuin 10 megawatin uusiutuvan energian hankkeissa. Kansalaisten varhainen ja asianmukainen osallistuminen on uusiutuvan energian hankkeiden keskeinen menestystekijä, kuten komission suosituksessa (EU) 2024/13438 todetaan. Ammattimainen riippumaton välittäjä voi nopeuttaa suurten, yli 10 megawatin uusiutuvan energian voimalaitosten käyttöönottoa edistämällä tarvittaessa hankkeiden toteuttajien ja paikallisyhteisöjen välisiä kuulemisia ennen lupamenettelyjä ja niiden aikana vuoropuhelun edistämiseksi ja yhteisymmärryksen rakentamiseksi.

Valiokunta katsoo valtioneuvoston tavoin, että ehdotukseen sisältyvän riippumattoman välittäjän nimeämisen ei tulisi olla pakollista. Välittäjän rooli on epäselvä esimerkiksi suhteessa kaavoitukseen ja luvitukseen liittyviin kuulemismenettelyihin. Valiokunta pitää tärkeänä, että riippumattoman välittäjän roolia selkeytetään erityisesti suhteessa olemassa oleviin

Valiokunnan lausunto YmVL 11/2026 vp

kuulemisvelvoitteisiin ja että välittäjän mukaantulolle prosessiin tulisi olla ehdotettua tarkemmat edellytykset.

Digitaalinen portaali

Jäsenvaltioiden on ehdotuksen mukaan perustettava kansallisella tasolla lupamenettelyille yksi digitaalinen portaali, joka kattaa kaikki lupamenettelyjen vaiheet uusiutuvaa energiaa, energian varastointia ja verkkohankkeita varten. Lähtökohtaisesti Suomessa on toteutettu vastaavaa tavoitetta ja ehdotus on kannatettava. Suomen Luvat ja valvonta -palvelu täyttää toiminnallisuuksiltaan jo nykyisin pääosin ehdotuksen vaatimukset, mutta portaalin kehittämiseen varattava riittävät resurssit. Yritykset ovat ehdotuksen mukaan velvoitettuja hakemaan uusiutuvan energian hankkeiden luvat aina digitaalisen portaalin kautta, minkä myötä Luvat ja valvonta -palvelun käyttö kasvaisi huomattavasti nykyisestä. Kuntien tulisi kattavasti liittyä palvelun käyttäjiksi, jotta direktiivin soveltamisalan hankkeita koskevat tiedot saataisiin kattavasti portaaliin. Kaikilla kunnilla ei kuitenkaan ole kaikkiin lupamenettelyihin käytössä sähköistä käsittelyjärjestelmää. Muutoksista arvioidaan siten aiheutuvan julkiselle taloudelle useiden miljoonien eurojen kustannukset.

Muutoshankkeiden YVA-velvollisuus

Artiklan 16 c muutosehdotuksen mukaan tuulivoimalaitosten kapasiteetin nosto vapautetaan tietyissä tilanteissa uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla toteutettavien hankkeiden YVA-menettelyn tarpeen määrittelystä (seulonta), tai YVA-menettelystä. Valtioneuvosto katsoo, että artiklaan ehdotetun tiettyjen tuulivoimalamuutoshankkeiden YVA-menettelyn soveltamista koskevan poikkeuksen osalta tulisi pyrkiä varmistamaan, että hankkeiden mahdolliset todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset tulevat huomioonotetuiksi. Valtioneuvosto katsoo, ettei voida poissulkea mahdollisuutta, että artikkelissa tarkoitetuilla hankkeilla ja siten kyseisellä poikkeuksella olisi merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Lintu- ja luontodirektiivien suojelua koskeva poikkeus

Komission ehdotuksen mukaan uusiutuvan energian direktiivin 16 b artiklasta poistetaan kohta, jonka mukaan uusiutuvan energian hankkeissa lintu- ja luontodirektiivien suojelemien lajien häirintää ja tappamista ei pidettäisi tahallisenä, kun tarvittavat lieventämistoimenpiteet on toteutettu. Lauseen poistaminen liittyy samaan aikaan vireillä olevaan komission ehdotukseen ympäristöarviointien nopeuttamisesta¹, johon esitetään samansisältöistä säännöstä. Asetusehdotuksen 8 artiklan mukaan lintudirektiivin nojalla suojeltujen lintujen tai luontodirektiivin nojalla suojeltujen muiden lajien satunnaista tappamista tai häiritsemistä ei pidettäisi tahallisenä lintudirektiivin 5 artiklan ja luontodirektiivin 12 artiklan 1 kohdan tarkoittamassa merkityksessä suunnitelmien ja hankkeiden toteuttamisen, käytön ja käytöstä poistamisen yhteydessä, jos suunnitelmassa tai hankkeessa olisi toteutettu lieventävät toimenpiteet tappamisen ja häiritsemisen estämiseksi. Näin ollen kyseinen kohta on tarpeeton uusiutuvan energian direktiivin 16 b artikkelissa.

¹ YmVL 6/2026 vp — U 13/2026 vp.

Valiokunnan lausunto YmVL 11/2026 vp

Valtioneuvosto pitää tarpeellisena selkeyttää luonto- ja lintudirektiivin vaatimusten huomioimista uusiutuvan energian direktiivin soveltamisalaan kuuluvissa hankkeissa. Tavoitteen mukaiset muutokset olisi kuitenkin parempi tehdä lintu- ja luontodirektiiveihin osana toimia, joihin direktiivien stressitestin pohjalta mahdollisesti ryhdytään. Stressitestiksi kutsutaan direktiivien toimivuuden ja sääntelyvaikutusten järjestelmällistä arviointiprosessia, jota jäsenmaat ja sidosryhmät ovat edellyttäneet ympäristömenettelyjen yksinkertaistamiseksi. Komissio on ilmoittanut lintu- ja luontodirektiivin stressitesteistä muun muassa tiedonannossaan COM(2025) 980 final. Kyse on hallinnollisesta ja oikeudellisesta "kuntokartoituksesta", jossa arvioidaan direktiivien toimivuutta ja niiden soveltamista, ilman että luonnonsuojelu heikentyy.

Sähkö- ja kaasumarkkinadirektiivi

Sähkömarkkinadirektiivin osalta ehdotuksella muutetaan sähkömarkkinadirektiiviä muun muassa lupamenettelyjä koskevan 8 artiklan osalta siten, että artikla koskee nykyisen säädöksen mukaisen uuden sähköntuotantokapasiteetin rakentamisen lupamenettelyn lisäksi myös sähkönsiirto- ja jakelujärjestelmien infrastruktuurin sekä mahdollisia rakentamisen ja käytön lupamenettelyitä. Ehdotuksella pyritään edistämään sähköverkkojen rakentamista varmistamalla, että kansallisilla viranomaisilla on riittävät tekniset, taloudelliset ja henkilöstöresurssit lupapäätöksen tekemiseksi annetuissa määräaajoissa (ehdotettu 2 vuotta), soveltamalla niin sanottua hiljaisen hyväksynnän periaatetta ja sillä, että jäsenvaltioiden on perustettava tai nimettävä yhteyspiste siirto- tai jakelujärjestelmänhaltijoille, joiden on luvanhakijan pyynnöstä ja maksutta annettava ohjeistusta ja helpotettava koko lupamenettelyä.

Kaasumarkkinadirektiivin osalta ehdotuksella täydennetään maakaasun käsittelylaitosten, vedyntuotantolaitosten ja vetyjärjestelmäinfrastruktuurin lupamenettelyitä koskevaa artiklaa muun muassa määräaikojen osalta. Sekä sähkö- että kaasuinfrastruktuurin lupahakemusten käsittelyyn on myös oltava käytössä digitaaliset alustat.

Sähkömarkkina- ja maakaasudirektiivien osalta valiokunta katsoo valtioneuvoston tavoin, että ehdotetut muutokset ovat pääsääntöisesti kannatettavia. Sähkömarkkinadirektiivin 8(9) artiklan mukainen poikkeusmahdollisuus YVA-menettelystä ja Natura-arvioinnista vaatisi mahdollisesti muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön. Valtioneuvosto ei kuitenkaan kannata poikkeuksia YVA-direktiivin liitteeseen I, sillä kyseessä olevassa liitteessä nimetyt hankkeet on EU-tasolla määritelty sellaisiksi, joilla lähtökohtaisesti aina todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. Määräaikojen asettaminen lupamenettelyille on lähtökohtaisesti kannatettavaa, mutta niiden soveltamisessa olisi hyvä olla joustoa.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Ympäristövaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Valiokunnan lausunto YmVL 11/2026 vp

Helsingissä 13.3.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jenni Pitko vihr
varapuheenjohtaja Pinja Perholehto sd
jäsen Marko Asell sd
jäsen Noora Fagerström kok
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Petri Huru ps
jäsen Christoffer Ingo r
jäsen Vesa Kallio kesk
jäsen Mai Kivelä vas
jäsen Johan Kvarnström sd
jäsen Jorma Piisinen ps
jäsen Tere Sammallahhti kok
jäsen Saara-Sofia Sirén kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos

Valiokunnan lausunto YmVL 11/2026 vp
Eriävä mielipide 1

Eriävä mielipide 1

Perustelut

Uusiutuvan energian edistäminen on tärkeä ja kannatettava tavoite, mutta samaan aikaan on ensiarvoisen tärkeää huomioida, ettei uusiutuva energia ja sen edistäminen voi tapahtua luonnon kustannuksella. Jotta vihreä siirtymä on aidosti vihreä, luontovaikutukset täytyy minimoida ja ottaa vakavasti.

Valtioneuvoston kanta toteaa, että uusiutuvan energian direktiivin soveltamisalaan kuuluvien hankkeiden sääntelyssä tulisi varmistaa ympäristön- ja luonnonsuojelun korkea taso ja johdonmukaisuus unionin muihin ympäristötoimiin ja ympäristötavoitteisiin sekä yleisön osallistumiseen nähden. Tämä on tärkeä ja kannatettava kanta. Koemme kuitenkin, että komission esitys sekä valtioneuvoston kanta on tämän ajatuksen ja periaatteen vastainen.

Euroopan unionin luonto- ja lintudirektiivit ovat erittäin tärkeitä ja keskeisimpiä välineitä, joilla koko EU:n tason luontoa ja lajeja pyritään suojelemaan. Siksi ajatus siitä, että joustoja uusiutuvan energian luvitukseen annettaisiin muuttamalla luonto- ja lintudirektiivejä on kestävä. Stressitesti, jolla direktiivien soveltuvuutta uusiutuvan energian rakentamisen osalta tarkastellaan, on väärä tapa edetä ja on olemassa ilmeinen riski, että tämä tarkastelu johtaa luonnon suojan heikkenemiseen EU:ssa ja myös EU:n omien luontotavoitteiden vaikeutumiseen. Tämä riski luonto- ja lintudirektiivien toimivuuden ja tehokkuuden heikkenemisestä on tiedostettu myös komission ja valtioneuvoston taholta.

Komission ehdotukseen sisältyvä ehdotusta jäsenvaltioissa nimettävään riippumattomaan välittäjään pidämme kannatettavana. Uusiutuvan energian rakentaminen herättää ristiriitoja, joiden ratkaiseminen edistyisi välittäjän toiminnan kautta. Välitystoiminnan kautta sekä ristiriitojen ratkaisu että hankkeiden paikallinen hyväksyttävyys edistyisi.

Euroopan unionin luontoa suojelevan lainsäädännön vahvuus on asia, jolla on merkitystä paitsi kaikille unionin valtioille ja niiden luonnolle, myös koko maailmalle. EU on osoittanut ympäristöasioissa myös globaalia johtajuutta, joka parhaimmillaan kirittää koko maailmaa pyrkimään kohti tärkeitä ja välttämättömiä ympäristötavoitteita. Siksi on erittäin vastuutonta, että tällä hetkellä komissio toistuvasti edistää hankkeita, jotka voivat heikentää ympäristötoimia ja niiden vaikuttavuutta ja tekee näin ilman arvioita vaikutuksista.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että suuri valiokunta ei yhdy valtioneuvoston kantaan, vaan ottaa edellä olevan huomioon.

Valiokunnan lausunto YmVL 11/2026 vp
Eriävä mielipide 1

Helsingissä 13.3.2026

Jenni Pitko vihr
Mai Kivelä vas

Valiokunnan lausunto YmVL 11/2026 vp
Eriävä mielipide 2

Eriävä mielipide 2

Perustelut

Yhdymme valiokunnan lausuntoon, mutta korostamme sääntelyn ongelmallisuutta ja monimutkaistumista, vaikutusarvioiden puutetta sekä ja yleisen edun mukaisuuden laajenemista.

Päästöttömän energian käytön ja niihin liittyvien hankkeiden nopea edistäminen on välttämätöntä EU:ssa, jotta niin yhteiskuntia kuin luontoa uhkaavaa ilmastonmuutosta saadaan hillittyä ja lisättyä myös energiaturvallisuutta. Toimilla, joilla pyritään lieventämään ilmastokriisiä ei pidä kuitenkaan syventää luontokatoa.

Ehdotuksen mukainen yleisen edun mukaisten hankkeiden laajentaminen koskemaan myös koko siirto- ja jakeluverkkoinfrastruktuuria, erillisiä sähkövarastoja sekä latausinfrastruktuuria ilman vaikutusten arviointia ja mahdollisesti yhdistettynä luonto- ja lintudirektiiveihin sekä Natura-arviointeihin ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn esitettyihin lievennyksiin voi johtaa merkittäviin ympäristön- ja luonnonsuojelua koskevien tavoitteiden heikentämisiin, vähentää kannustimia etsiä vähemmän luontohaittaa aiheuttavia vaihtoehtoja ja myös ennakoimattomiin yhteisvaikutuksiin.

Katsomme, että Suomen tulisi suhtautua ehdotukseen varovaisuusperiaatteen mukaisesti.

Ehdotuksen mahdollisesti merkittävät haitalliset luontovaikutukset ovat ristiriidassa ns. 'Ei merkittävää haittaa (Do No Significant Harm)' -periaatteen kanssa, jonka mukaan esimerkiksi päästöjä vähennettäessä ei tulisi aiheuttaa merkittävää haittaa muille ympäristötavoitteille.

Korostamme valtioneuvostonkin esittämää huolta siitä, ettei komissio ole toteuttanut ehdotuksista vaikutustenarviointia.

On tärkeää, että samaan aikaan edistettäisiin luontoa suojaavia mekanismeja ympäristölainsäädäntöön. Tällainen on esimerkiksi ekologisen kompensaation sisällyttäminen lainsäädäntöön. Esimerkiksi Luontopaneeli ehdottaa lausunnossaan, että luontoarvojen turvaamiseksi kaikkiin luonto- ja lintudirektiivin mukaisiin poikkeuslupiin tulisi sisällyttää ekologinen kompensaatio, jolla hyvitetäisiin luonnolle aiheutettavat haitat täysimääräisesti. Tämän velvoitteen tulisi koskea kaikkia hankkeita, myös uusiutuvan energian hankkeita.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että suuri valiokunta ottaa edellä esitetyt näkökohdat huomioon ja korostaa varovaisuusperiaatetta suhteessa komission esitykseen.

Valiokunnan lausunto YmVL 11/2026 vp
Eriävä mielipide 2

Helsingissä 13.3.2026

Pinja Perholehto sd
Johan Kvarnström sd
Marko Asell sd
Eveliina Heinäluoma sd